कुल प्रश्नों की संख्या : 37 | कुल पृष्ठों की संख्या : 07

Total No. of Question: 37 | Total No. of Pages: 07

209

विषय : संस्कृत

Subject: SANSKRIT

समय : 03 घण्टे | पूर्णांक : 100

Time: 03 Hours | Maximum Marks: 100

निर्देशाः (1) अस्मिन् प्रश्न पत्रे सप्तत्रिंशत् प्रश्नाः सन्ति।

(2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।

(3) प्रश्नानाम् सम्मुखे अङ्काः सूचिताः।

प्र.1 ''प्रेरणा'' इति पाठे बोपदेवः कुत्र वसति स्म? (1)

(क) गुर्जर प्रदेशे

(ख) बंगप्रदेशे

(ग) नर्मदाक्षेत्रे

(घ) महाराष्ट्रे

प्र.2 ''सदाचार'' इति पाठे गुरूगतां कां शुश्रूषुरधिगच्छति? (1)

(क) बारि

(ख) बुद्धिम्

(ग) विद्याम्

(घ) सेवाम्

mpcareer.in

प्र.3 ''त्याज्यं न धैर्यम्'' इति पाठे रक्तमुखः वानरः कुत्र वसतिस्म? (1)

(क) आम्रवृक्षे

(ख) न्यग्रोधवृक्षे

(ग) जम्बुवृक्षे

(घ) वने

प्र.4 ''यक्षयुधिष्ठिर संवादः'' इति पाठे आतुरस्य किं मित्रम्? (1)

(क) भिषक्

(ख) दानं

(ग) भार्या

(घ) सार्थः

प्र.5 ''खगोलज्ञः आर्यभटः'' इति पाठे भूव्यासः कति योजनम्? (1)

(क) 1050

(ख) 330

(ग) 1500

(घ) 1250

प्र.6 ''शत्रुर्लोभः'' इति पदे सन्धिः अस्ति– (1)

(क) दीर्घ सन्धिः

(ख) विसर्ग सन्धिः

(ग) गुण सन्धिः

(घ) व्यञ्जन सन्धिः

mpcareer.in

प्र.7 ''बालकात्'' इति पदे का विभक्तिः? (1)

(क) चतुर्थी

(ख) द्वितीया

(ग) सप्तमी

(घ) पञ्चमी

प्र.8 अधोलिखितेषु ''क्तवतु'' प्रत्ययस्य उदाहरणं नास्ति। (1)

(क) पठितवान्

(ख) लिखितवनी

(ग) रूपवान्

(घ) कृतवान्

प्र.9 जम्बुवृक्षस्य द्वे विशेषणे लिखत। (2)

प्र.10 पुंसाम् सुदुर्जयः शत्रुः कः? (2)

प्र.11 ''आर्यभटीयम्'' इति ग्रंथस्य लेखकः कः? पृथ्वी कं परितः परिभ्रमति? (2)

प्र.12 इन्द्रियाणि मनः प्रति किम् अवदन्? (2)

प्र.13 धर्मस्य कति लक्षणानिभवन्ति? प्रथम च लक्षणं किम्? (2)

प्र.14 उचितविकल्पं चित्वा वाक्यद्वयं पूरयत– (2)

(i) ते कुत्र ....? (सन्ति/अस्ति)

(ii) द्वारपालः .... निवेदयति। (सचिवाय/नृपाय)

प्र.15 प्रदत्तेषु उचित अव्यय पदेन रिक्तस्थानानि पूरयत। (½×4= 2)

(i) यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते रमन्ते .... देवताः।

(ii) सीता रामेण .... गता।

(iii) जलेन .... जीवनं नास्ति।

(iv) .... राजा तथा प्रजा।

प्र.16 अधोलिखित वाक्येषु क्रियापदं योजयत– (1+1=2)

(i) मोहनः प्रातःकाले जलं........................। (पा)

(ii) अहं नेत्राभ्यां ....। (दश्)

प्र.17 ''दुग्धपूर्णपात्रद्वारा'' मया सन्देशः प्रेषितः यत् यथा इदं पात्रं दुग्धेन पूरितम् तथा मम सभा अपि कविभिः परिपूर्णा अस्ति। (1+1=2)

(क) अस्मिन् वाक्ये पात्रं केन पूरितम् अस्ति?

(ख) ''कविभिः'' इति पदे का विभक्तिः?

प्र.18 अधोलिखित रिक्त स्थानानि पूरयित्वा श्लोक निर्माणं कुरुत (1×2=2)

सत्येन रक्ष्यते धर्मो विधा...........................।

.............................., कुलं वृत्तेन रक्ष्यते।।

प्र.19 काशीतल वाहीनी गङ्गा? कं संजधान कृष्णः? कं बलवन्तं न बाधते शीतम्? (1×3=3)

प्र.20 ''मातुराज्ञा गरीयसी'' इति पाठे केशवदास रंगमञ्चे कैः सह प्रविशति? घटोत्कचः कस्याः पुत्रः? स्याः आज्ञा गरीयसी? (1×3=3)

प्र.21 ''प्राणस्य श्रेष्ठत्वम्'' इति पाठे प्राणादयः कं गताः? प्राणादयः प्रजापतिं किम् अवदन्? (1+2=3)

प्र.22 ''दशकं धर्मलक्षणम्'' इति पाठे दमः कस्मात् श्रेष्ठः? सज्जनाः कीदृशी वाणीं न वदन्ति? (1+2=3)

प्र.23 ''क ख'' इति स्तम्भयोः उचितमेलनं कुरुत– (1×3=3)

	''क''		'ख''
(i)	शैलेन्द्रः	–	शबरी
(ii)	राजधानी	–	चित्रकूटः
(iii)	धर्मचारिणी	–	अयोध्या

प्र.24 ''शरीरमाद्यं खलु धर्मसाधनम्'' इति पाठे भोजनान्ते किं पिवेत्? प्रभाते च किं पिवेत? सत्रौ किं पिवेत? (1×3=3)

प्र.25 ''वृत्तं यत्नेन संरक्षेद्वितमेति वित्तमा याति च याति च। (1×3=3)

अक्षीणो वित्ततः क्षीणो वृत्तवस्तु हतो हतः।

इति श्लोकस्य अन्वयः लिखत।

प्र.26 किं काव्यम् आदिकाव्यं कथ्यते? कः आदिकविः? तेन विरचितं सप्ताकाण्डात्मकं ग्रन्थं च किम्? (1+2=3)

प्र.27 अधोलिखित पद्यस्य अन्वये रिक्त स्थानानि पूरयत– (1×3=3)

इयं च दृश्यते गंगा, पूज्या त्रिपथगा नदी।

नानाद्विजगणाकीर्णा, सम्प्रपुष्पित कानना।।

अन्वयः इयं च ....सम्प्रपुष्पित कानना त्रिपथगा.................गंगा नदी ....।

प्र.28 अधोलिखित पाठ्यांशंपठित्वा प्रश्नानामुत्तराणि लिखत (1+1+1=3)

भास्कराचार्ययस्य सर्वप्रसिद्धा कृतिरस्ति– ''सिद्धान्तशिरोमणिः''

अस्याः चत्वारः भागाः सन्ति–लीलावती, बीजगणितं, ग्रहगणितं,

गोलाध्यायश्च। लीलावती बीजगणितञ्च गणित सम्बद्धे पंस्तके स्तः

ग्रहगणितं गोलाध्यायश्च ज्योतिषसम्बद्धे।

(क) भास्कराचार्यस्य सर्वप्रसिद्धा कृतिः का अस्ति?

(ख) तस्याः कति भागाः सन्ति?

(ग) ज्योतिष सम्बद्धे के पुस्तके स्तः?

mpcareer.in

प्र.29 अधोलिखित पद्यान्वयं पठित्वा प्रश्नानामुत्तराणि लिखत – (1×3=3)

प्रातरूत्थानम्, युद्धम्, बन्धुभिः सहभोजनम्, आपदगतां

स्त्रियं रक्षेत, कुक्कुटात् चतुः शिक्षेत्।

(क) कुक्कुटात् कति शिक्षः शिक्षेत्?

(ख) कदा उत्थानं भवेत्?

(ग) कैः सह भेजनमं कुर्यात्?

प्र.30 अधोलिखित पद्याशं पठित्वा प्रश्नानामुत्तराणि लिखत– (1×3=3)

विन्ध्याचलो यस्य विशालवक्षः पूर्वापरौ बाहुसमौ नगेन्द्रो।

पयोधिना धौतपदः प्रकामं स मे प्रियो भारतभव्यदेशः।।

(क) कः भव्यदेशः अस्ति?

(ख) कः विशालवक्षः?

(ग) कौ बाहुसमौ स्तः?

प्र.31 अधोलिखित नाट्यांशं पठित्वा प्रश्नानामुत्तराणि लिखत– (1×3=3)

कण्वः – कोकिलस्वरेण वृक्षैः अनुमतिः प्रदत्ता।

शकुन्तला – आश्रमपदं परित्यजन्त्याः मे चरणौ दुःखेन पुरतः वर्तेते।

प्रियम्वदा – न केवलं तपोवनविरह कातरा सखी एव/त्वया उपस्थित वियोगस्य तपोवनस्य अपि तावत् समवस्था दृश्यते।

(क) कैः अनुमतिः प्रदत्ता?

(ख) कौ दुःखेन पुरतः वर्तेते?

(ग) ''दृश्यते'' इति पदे कः धातुः?

mpcareer.in

प्र.32 लवः कीदृशः बालकः? तेजसां हि न वयः समीक्ष्यतें इति शीर्षकं कम् आधृतम् अस्ति? (1+2=3)

प्र.33 अधोलिखितेषु कस्यचित् एकस्य विशिष्टं योगदानं षट्वाक्येषु लिखत – (1×6=6)

(क) आर्यभटः

(ख) भास्कराचार्यः

(ग) आद्यशंकराचार्यः

प्र.34 अधोलिखितेषु कस्यचित् एकस्य चरित्र चित्रणं षड्वाक्येषु कुरुत– (1×6=6)

(क) लवः

(ख) राजाभोजः

(ग) घटोत्कचः

प्र.35 अधोलिखित कथासु एकस्या सारं षट्वाक्येषु लिखत्– (1×6=6)

(क) त्याज्यं न धैर्यम्

(ख) यद्भविष्यो विनश्यति

(ग) प्रेरणा

प्र.36 कमपि एकं विषयं स्वीकृत्य षट्वाक्येषु एकम् अनुच्छेदं लिखत– (1×6=6)

(क) माता

(ख) भारतदेशः

(ग) रामायणम्

प्र.37 परीक्षायाम् प्रथमस्थानोपलब्धये भ्रात्रे वर्धापन पत्रम् लिखत– (1×6=6)

अथवा

दीपमालिकावसरे ज्येष्टभगिन्यै शुभकामना पत्रम् लिखत्।

---

mpcareer.in